

Література

1. Актуальні виклики та загрози регіональній безпеці: висновки для України .К. : НІСД, 2014. – 48 с.
2. Помаза-Пономаренко А. Л. Зарубіжний досвід забезпечення державою соціального розвитку та регіональної безпеки. К: 1(49), 2016.
3. Шипілова Л. М. Порівняльний аналіз ключових понять і категорій основ національної безпеки України: Автореф. дис. к. політ. н.: 21.01.01 – К., 2017.

REGULATORY AND LEGAL PROVISION THE REGIONAL SECURITY OF THE STATE: FOREIGN EXPERIENCE

Kravchuk O. Yu., Admiral Makarov National University of Shipbuilding.

It is noted that a large number of publications and works are devoted to the issue of state security, which demonstrates the relevance of this topic. In particular, the following works were selected and analyzed for this work (N. O. Gaman, Z. V. Gbur, A. L. Pomaza-Ponomarenko). The struggle between two mutually exclusive integration projects offered to Ukraine increases the pressure on it from both sides. It was determined that the inconsistency and uncertainty of the Eastern policy of the EU creates additional challenges for Ukraine and the region in general.

Key words: security, regulatory and legal aspects, national security, international cooperation.

УДК 334.722.8

НОВЕЛИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ В УКРАЇНІ

Ломакіна О.А.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного та конституційного права
Національного університету кораблебудування імені
адмірала Макарова
м. Миколаїв, Україна
lomakina1616@gmail.com*

Анотація: досліджено зміни в правовому регулюванні діяльності акціонерних товариств, зокрема, у зв'язку з набранням чинності нового Закону України «Про акціонерні товариства».

Ключові слова: акціонерне товариство, статутний капітал, припинення акціонерного товариства, облік акцій товариства.

В умовах воєнного стану в Україні функціонування юридичних осіб, зокрема, акціонерних товариств є важливим чинником підтримки економічного стану країни на належному рівні. Одним із важливих елементів діяльності юридичних осіб є здатність безперешкодно керувати підприємством та створювати сприятливі умови для діяльності посадових осіб, виконання ними своїх повноважень, а також прийняття ними виважених і своєчасних рішень.

Недосконалість законодавчої бази мала негативні наслідки для функціонування акціонерних товариств, зокрема, за останні 6 років їх кількість скоротилася майже вдвічі, а публічні акціонерні товариства почали занепадати через обмеження Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Багато публічних акціонерних товариств змінили форму власності на приватні акціонерні товариства або на товариства з обмеженою відповідальністю, враховуючи переваги цих організаційно-правових форм.

1 січня 2023 року набрав чинності новий Закон України «Про акціонерні товариства» № 2465-IX, що спрямований на забезпечення виконання зобов'язань України відповідно до Угоди про асоціацію з Європейським Союзом та адаптацію національного законодавства до законодавства ЄС у сфері корпоративного управління. Це Закон є істотно змінив правове регулювання діяльності акціонерних товариств. Закон України «Про акціонерні товариства» № 514-VI від 17.09.2008 р. недійсний.

Вносяться зміни до Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Господарського кодексу процесуального кодексу України, Кримінально-процесуального кодексу України, законів «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», «Про кооперацію», «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», «Про депозитарну систему України», «Про банки і банківську діяльність», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про кредитні спілки», «Про холдингові компанії в Україні» та до інших законодавчих актів України.

В Цивільному кодексі України закріплено поняття корпоративних прав і корпоративних відносин (ст. 961) та оновлені норми про акціонерні товариства, товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю.

Закон України «Про акціонерні товариства» містить багато позитивних змін щодо покращення і спрощення функціонування акціонерного товариства, серед яких можна виділити наступні.

1. Корпоративне управління товариством акціонерів стає простішим: структура управління акціонерного товариства може бути не тільки двох-, а й однорівневою. У такому випадку органами управління акціонерного товариства є тільки загальні збори та рада директорів без утворення органу, відповідального за здійснення нагляду (наглядової ради). Виконавчий орган для таких структур може бути лише колегіальним. Тепер акціонери можуть вибирати та переходити на однорівневу модель управління, якщо це необхідно.

2. Запроваджені зміни щодо процедури відчуження акцій. Акціонери будь-якого типу акціонерних товариств можуть відчужувати належні їм акції без згоди інших акціонерів товариств;

3. Зменшений мінімальний розмір статутного капіталу акціонерних товариств - це ще один важливий елемент на шляху до спрощення. Новим законом розмір зменшено до 200 розмірів мінімальної заробітної плати і у 2023 році це буде становити 1 340 000 грн. Попередній Закон передбачав 1250 розмірів мінімальної заробітної плати).

4. Впроваджено інститут безвідкличних довіреностей на корпоративні права.

5. Запроваджено можливість проведення загальних зборів акціонерів шляхом електронного голосування та опитування (дистанційні загальні збори). Електронне голосування проводиться виключно шляхом електронного заочного голосування акціонерів з використанням авторизованої електронної системи, яка забезпечує ідентифікацію і реєстрацію власників цінних паперів (їх представників) для участі у зборах, зокрема завдяки використанню кваліфікованого електронного підпису. Дистанційні загальні збори проводяться шляхом дистанційного заповнення бюлетенів акціонерами та надсилання їх до товариства через депозитарну систему України (положення щодо електронного голосування наберуть чинності лише з 1-го січня 2024 року). Таким чином, загальні збори акціонерів можуть проводитися тепер у трьох форматах, шляхом: очного голосування; електронного голосування та опитування (дистанційні загальні збори).

6. Впроваджується термін «авторизована електронна система». Саме вона буде використовуватися для організації проведення електронного голосування на загальних зборах акціонерів. Під нею мається на увазі авторизований Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку програмно-технічний комплекс Центрального депозитарію цінних паперів, що забезпечує ідентифікацію і реєстрацію власників цінних паперів (їх представників) для участі у зборах власників цінних паперів, отримання документів, з якими власники цінних паперів можуть ознайомитися під час підготовки до зборів, голосування бюлетенем та взяття участі в

обговоренні з питань порядку денного, підбиття підсумків голосування з питань порядку денного зборів, а також реалізацію інших функцій.

7. Вводиться посада корпоративного секретаря. Його обов'язком є забезпечення ефективної постійної взаємодії компанії з акціонерами та іншими інвесторами, координація дій товариства щодо захисту прав та інтересів акціонерів, забезпечення ефективної роботи ради директорів або наглядової ради, а також здійснення інших функцій, зокрема, визначених статутом акціонерного товариства. Посада корпоративного секретаря є обов'язковою у :

- (i) акціонерних товариствах, цінні папери яких допущені до торгів на організованому ринку капіталу або щодо цінних паперів яких здійснено публічну пропозицію;
- (ii) банках, страховиках, недержавних пенсійних фондах, інших акціонерних товариствах, які є підприємствами, що становлять суспільний інтерес;
- (iii) приватних акціонерних товариствах з кількістю акціонерів – власників простих акцій товариства 100 і більше осіб.

Корпоративного секретаря віднесено до посадових осіб органів акціонерних товариств.

8. Реалізується концепція та механізм класичного корпоративного договору. За ним акціонери товариства зобов'язуються реалізовувати свої права і повноваження певним чином або утримуватися від їх здійснення, він також може передбачити умови або порядок визначення умов, на яких акціонер має право або зобов'язаний купувати чи продавати акції товариства, а також визначити випадки виникнення такого права чи обов'язку.

9. Відтепер публічне акціонерне товариство може бути створене виключно шляхом зміни типу акціонерного товариства з приватного на публічне або шляхом перетворення інших господарських товариств.

10. Уточнено питання законодавчої кваліфікації окремого правочину як значного правочину. Таким чином, вчинення товариством протягом року кількох правочинів з одним контрагентом та/або з афілійованими особами такого контрагента щодо одного предмета вважається вчиненням одного правочину.

11. Виключено обов'язок створення ревізійної комісії або запровадження посади ревізора в акціонерному товаристві. Це ще один позитивний елемент на шляху до зменшення адміністративного навантаження на товариства.

Закон також передбачає запровадження механізму обліку часток ТОВ та ТДВ в обліковій системі часток, що ведеться Центральним депозитарієм цінних паперів. Учасники ТОВ та ТДВ у будь-який момент мають право прийняти рішення про облік часток товариства в обліковій системі часток або про припинення такого обліку.

Датою початку та припинення обліку часток товариства в обліковій системі часток є дата внесення відповідної інформації до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань (частина третя статті 151 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»).

Статтю 17 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» доповнено частиною двадцятою, якою передбачено внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців державної реєстрації та громадських формувань відомості про дату початку ведення бухгалтерського обліку / дату припинення обліку часток товариства з обмеженою відповідальністю або товариства з додатковою відповідальністю в обліковій системі часток.

При цьому відтепер до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань вносяться такі відомості про юридичну особу, крім державних органів та органів місцевого самоврядування як юридичних осіб.

12. Дата початку обліку/дата припинення обліку часток товариства в обліковій системі часток (для товариств з обмеженою відповідальністю та товариств з додатковою відповідальністю, засновниками або учасниками яких прийнято відповідні рішення) (пункт 82 частини другої статті 9 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань»).

Також для державної реєстрації припинення акціонерного товариства внаслідок його реорганізації після закінчення процедури припинення, але не раніше закінчення строку подання заяв кредиторів при вимоги, подається розпорядження Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про анулювання реєстраційних свідоцтв випуску акцій (ст. 61 частини чотирнадцятої статті 17 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань»).

Законом «Про акціонерні товариства» закріплено зобов'язання акціонерів товариств привести свою діяльність, у тому числі статuti та внутрішні положення, у відповідність із цим Законом до 31 грудня 2023 року.

При цьому Кабінет Міністрів України в тримісячний термін з дня набрання чинності цього Закону повинен забезпечити приведення Модельного статуту товариства з обмеженою відповідальністю у відповідність з вимогами цього Закону.

Це лише частина змін у корпоративному регулюванні, Закон містить інші новели, які необхідно враховувати під час приведення діяльності акціонерних товариств у відповідність до вимог нового Закону.

Реальна перевірка цих положень зможе відбутися саме на етапі їх практичної реалізації та застосування, і ми сподіваємося, що питання функціонування, створення, природного розвитку акціонерних товариств набуде нової актуальності в Україні найближчим часом.

Література

1. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 № 2465-IX [Електронний ресурс] . — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>
2. Топ-10 нововведень нового Закону про акціонерні товариства [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://golaw.ua/ua/insights/publication/top-10-novovveden-novogo-zakonu-pro-akczionerni-tovaristva/>

AMENDMENTS TO THE LEGAL REGULATION OF THE ACTIVITIES OF JOINT STOCK COMPANIES IN UKRAINE

Lomakina O.A., candidate of legal sciences, associate professor, Associate Professor of the Department of Administrative and Constitutional Law, National Shipbuilding University named after Admiral Makarov, Mykolaiv, Ukraine

Summary: changes in the legal regulation of the activities of joint-stock companies were studied, in particular, in connection with the entry into force of the new Law of Ukraine «On Joint-Stock Companies».

Keywords: joint-stock company, authorized capital, termination of a joint-stock company, accounting of company shares.

УДК 340.15: 340.149

ПРО ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПРАВОВИХ МЕХАНІЗМІВ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Ломжець Ю.В.,

*кандидат політичних наук, доцент, завідувач кафедри морського
та господарського права, Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова,
м. Миколаїв, Україна
ylomzhets@gmail.com*